

Дарина Андріївна Супрунова

Тематичний фактор у розвитку українського мюзиклу: соціальні аспекти у змістовій складовій

УДК 782.8.08:792.542(477)«20/21»
DOI <https://doi.org/10.24195/artstudies.2025-4.17>

Дарина Андріївна Супрунова
аспірантка, викладачка кафедри
музичного мистецтва
Національної академії керівних кадрів
культури і мистецтв
ORCID: 0009-0009-8968-0527

Стаття надійшла у редакцію: 30.10.2025
Стаття прийнята: 18.11.2025
Опубліковано: 22.12.2025

У статті здійснено огляд одного з важливих тематичних напрямів сучасного українського мюзиклу – творів соціальної тематики. Хоча до аналізу різних аспектів цього важливого жанру для сучасної української культури і мистецтва вже зверталися різні дослідники, зростаюча популярність мюзиклів серед різних вікових категорій, професіоналів і поціновувачів сценічно-музичного мистецтва спонукає до більш глибокого вивчення особливостей і закономірностей розвитку цього жанру в українській музиці. Вивчення більш ґрунтовних тенденцій може привідкрити суттєві ракурси жанрового розвитку, в яких відображено не тільки творчі зацікавлення окремих митців і колективів, але й глибинні запити культурно-суспільного характеру. Мета статті – систематизація даних щодо хронології, тематичної та, за наявності, жанрової інформації про українські мюзикли, що були поставлені вітчизняними театрами та іншими творчими колективами задля створення в перспективі цілісної панорами розвитку цього синтетичного жанру. Тож було простежено наявність ознак домінування соціальних аспектів у багатьох зразках жанру, на підставі чого було виокремлено соціальний напрям. Виявлено, що такі твори написані здебільшого на основі відомих літературних творів чи театральних п'єс, а також яскравий виняток – «мюзикл про корупцію», що є ознакою суттєвого оновлення не тільки цього тематичного напрямку, але й типової жанрової концепції. Аналіз основних тематичних ракурсів у межах виокремленого напрямку, а також врахування музично-стилістичних і драматургічних факторів в реалізації кожного конкретного задуму дали змогу висловити припущення, що такі особливості є визначальними для сюжетно-лібретного вирішення, тоді як музична складова частина традиційно збагачує зміст і драматургію. Також у реалізації авторських концепцій простежуються два основних музично-стилістичні центри – пісенний і джазовий. На підставі здійснених спостережень та узагальнень доцільно констатувати перспективність продовження досліджень у цьому напрямі, зокрема вивчення особливостей взаємозв'язків між тематикою і особливостями музичного стилю як фактора внутрішньожанрової диференціації українських мюзиклів.

Вперше в українському музикознавстві здійснено системний аналіз жанру мюзиклу крізь призму його тематичної диференціації, зорієнтованої переважно на історико-стильові, хронологічні чи вікові ознаки. Доведено, що навіть у сфері дитячого мюзиклу, який зазвичай розглядається лише як віковий різновид, наявний достатньо багатий потенціал для внутрішньої тематичної класифікації. Запропоновано розглядати український мюзикл не лише як синтетичний театральний-музичний жанр, але й як політематичний феномен, що відображає соціокультурні, морально-етичні та психологічні домінанти сучасного суспільства. Уточнено термінологічні параметри жанру мюзиклу в контексті українського музичного мистецтва XX – XXI століть і окреслено його жанрово-тематичні різновиди як специфічну модель культурної репрезентації доби.

Ключові слова: мюзикл, жанр, внутрішньожанрова диференціація, тематичний фактор, хронологічний різні, соціальні аспекти.

Постановка проблеми. Актуальність звернення до питання внутрішньожанрової класифікації українських мюзиклів зумовлена необхідністю поглибити суттєві результати, досягнуті українськими вченими у вивченні проблем адаптації цього жанру західної масової культури до національних реалій. Зростаюча популярність мюзиклів не тільки серед пошанувачів оперети чи привабливих для молодіжної аудиторії рок-опер, але й навіть серед прихильників класичної опери зумовлює потребу наукової розробки різноманітних аспектів цього важливого для сучасності жанру. Очевидно, що це є причиною зростання кількісного показника звернень до жанру українськими композиторами і режисерами, а також якості постановок, здійснених не тільки провідними столичними музичними й музично-драматичними театрами чи театральними центрами, але й багатьма колективами

обласного статусу. З огляду на достатньо стабільні пріоритети, властиві аудиторіям таких творчих центрів, і традиційну обережність їхнього керівництва щодо введення до репертуару творів, що можуть не набути очікуваного відгуку, а отже – фінансової успішності, упродовж кількох минулих десятиліть мюзикл вочевидь подолав межі і «модної» вистави, і епатажного перформансу, що здатні витримати тільки кілька представлень. Отже, вивчення більш ґрунтовних тенденцій може привідкрити суттєві ракурси жанрового розвитку, в яких відображено не тільки творчі зацікавлення окремих митців і колективів, але й глибинні запити культурно-суспільного характеру.

Аналіз актуальних досліджень. Сьогодні вивченню мюзиклу в українському музикознавстві, театрознавстві і відповідних галузях мистецької культурології присвячено низку досліджень різного

наукового формату й науково-популярні роботи. Серед багатьох таких робіт в осмисленні особливостей мюзиклу першорядне значення належить дисертації «Мюзикл у художній культурі України кінця XX – початку XXI ст.» С. Манько (2014с), що заклала основи для продовження наукової розробки пов'язаних питань і результати якої було апробовано у багатьох публікаціях і виступах на наукових конференціях. Так, започаткований у її працях аспект співвідношення між взірцевими західними моделями і українськими творами було оприлюднено дослідницею у статтях «Американський та вітчизняний мюзикл: специфіка реалізації проєкту» (Манько, 2012а), «Мюзикл і рок-опера в українському соціокультурному просторі» (Манько, 2012с) набув продовження в дисертації «Жанровий інваріант бродвейського мюзиклу на рубежі XX – XXI століть» Лю Цзянь (2023). Велике значення (зокрема, для пропонованої статті) мають і такі апробовані, в тому числі в публікаціях, напрями роботи С. Манько, як «Відображення національної ментальності в мюзиклі» (Манько, 2012b), «Мюзикл та рок-опера в українській культурі XXI ст.» (Манько, 2012d), «Розвиток україномовних мюзиклів та рок-опер» (Манько, 2012е), «Жанрова модель мюзиклу» (Манько, 2014а), «Історія розвитку мюзиклу в першоджерелах та публікаціях» (2014b). Натомість у працях Лю Цзянь, окрім вивчення основної проблеми, до найбільш актуальних питань віднесено проблематику музичної драматургії (Лю Цзянь, 2020а) і сценічного тексту (Лю Цзянь, 2020b). Одним з найбільш досліджених напрямів у «внутрішньому просторі» українського мюзиклу є твори для дітей, що підтверджує традиційну увагу українських мистецтвознавців до цього вікового і мистецько-виховного чинників в українській художній культурі (Белименко, 2023).

Оскільки на диференціацію тематичних напрямів, жанрових орієнтирів і визначень активно впливають особливості тієї чи іншої культури та культурно-мистецької взаємодії, важливі принципи методологічної бази було взято з досліджень відображення в мюзиклі культурних кодів (Афоніна, 2021), загальних жанрових особливостей (Верховенко, 2011; Полянський, 2013; Лапко, 2018; Котляр, 2020; Виноградова, 2021), інтонаційної специфіки (Бондаренко, 2022) тощо. Втім, варто звернути увагу на численні рецензії на вистави та кілька опублікованих інтерв'ю з режисерами і композиторами, адже до цього часу не було проаналізовано і систематизовано дані, що надані у таких публікаціях. Проте в них виявлено важливий фактор, що сприяє висвітленню не вирішених раніше (хоча з об'єктивних причин) аспектів і піднесенню рівня продуктивного осмислення як причин звернень до жанру і театральних колективів, і режисерів та композиторів, так і його динаміки в межах різних тематичних напрямів та

особливостей творчого процесу в кожному конкретному випадку.

Мета статті полягає у систематизації даних щодо хронології, тематичної та, за наявності, жанрової інформації про українські мюзикли, поставлені вітчизняними театрами та іншими творчими колективами, що сприятиме створенню цілісної панорами розвитку цього синтетичного жанру.

Методологія дослідження. У статті як основні використано системний і порівняльний підходи як такі, що сприяють чіткому простеженню тенденцій розвитку українських мюзиклів у використаних тематичних сферах. Метод узагальнення дав змогу виявити, як тематичні аспекти впливають на адаптацію західних моделей, отже, привнесення нетипових чинників у загальну еволюцію жанру і виникнення самотутніх жанрових різновидів. Метод класифікації застосовано до визначення типової тематики і узагальнених характеристик змісту кожного з творів як зразка певного тематичного напрямку. Важливим став історичний метод, вплинувши на простеження різних закономірностей в межах окремих хронологічних етапів та загальної динаміки розвитку жанру.

Результати та їх обговорення. Попри відносну «молодість» жанру в українському мистецтві, панорама українських мюзиклів стосується перенесення уваги вітчизняних постановників та композиторів від іноземних зразків до творів, у яких розкривалися б актуальні саме для української суспільності теми. Тому передусім звернемо увагу на щільність переплетення соціальних, культурних та психологічно-особистісних аспектів у сфері тематики багатьох творів. Ця багатозначна взаємодія помітна навіть у перших зразках жанру, в яких домінують громадсько-соціальні акценти – рок-мюзиклі «Дев'ятнадцятий» Олександра Красотова на лібрето Олександра Вратарьова (1975/1977), ще одному багатоплановому в образно-тематичному ракурсі мюзиклі цих авторів – «Коли не битимуть дзвони» (1977), присвяченому колізії боротьби за мир, і героїко-романтичній виставі на 2 дії «Товариш Любов» Вадима Ільїна на лібрето Юрія Рибчинського (1977). Втім, критикою відзначено зміщення від домінуючого в тематиці героїко-патріотичного пафосу до почуттів та взаємин основних героїв. Отже, можна констатувати впровадження в нову для тогочасного українського музично-театрального простору чинника, що мав (і до цього часу має) першорядне значення в західних моделях. Цим чинником є звернення до стосунків між людьми, представлених часто в парах різко контрастних образів.

Тема особистісних мотивів у контексті соціальних проблем, причому у загостреному поданні складних юнацьких взаємодій у різні історичні періоди, набувала різноманітних інтерпретацій залежно від міри їх загострення серед

представників різних суспільних прошарків. Саме така тематика розгорнута в мюзиклі Сергія Бедусенка (на його власне лібрето) за твором литовського письменника і драматурга Юозаса Ґрушаса «Кохання, джаз і чорт» (1981). Проблеми самоствердження і нерозділеного захоплення навіть не у «любовному трикутнику», а «чотирикутнику» розгортаються у трагедію на тлі доволі незвичного для того часу сюжету – буденності репетицій вокально-інструментального ансамблю та емоційного розвитку головної героїні (Беатріче). Один з важливих аспектів режисерського рішення, що вплинув на втілення цієї теми й визначив популярність спектаклю у режисерському рішенні Владислави Поповиченко, – це мінімалізм сценічного оформлення і жива музика. Це дало змогу максимально сконцентрувати увагу глядацької аудиторії на майже одвічній темі у її органічному вияві через «свободу» джазової стилістики, яка стає сенсом життя головної героїні, фактично витісняючи на другі плани всі інші лінії (стосунки з батьками, соціальне самоствердження).

Один з найяскравіших українських мюзиклів соціально-психологічної тематики – «Крихітка Цахес» – за фантастичною повістю видатного сатирика, представника пізнього німецького романтизму Е.Т.А. Гофмана 1994 року створив С. Бедусенко (автор лібрето – драматург, кіносценарист, прозаїк Ярослав Стельмах). Мюзикл, поставлений у Київському театрі ім. І. Франка і відзначений нагородою «Київська пектораль» (Манько, 2012f, с. 142), є гострим викриттям наслідків втрати ціннісних орієнтирів у засліпленому кумирами і низькими забавками суспільстві. Виразну рельєфність образних рішень посилили створені композитором різко контрастні жанрово-інтонаційні плани, які С. Манько характеризує як «стилістичну різнобарвність: відчувається орієнтація на Л. Бетховена, Дж. Гершвіна, Ж.М. Жара; талановитий хореограф Г. Ковтун створив танцювальні номери в бродвейському стилі» (Манько, 2012f, с. 142). Загалом у режисерському вирішенні тематичної парадигми цього видатного твору як мюзиклу важливо відзначити як вихід за межі соціально-психологічної основи у царину викриття баналізації культурно-мистецьких і навіть питомих людських цінностей, так і неординарність музичного матеріалу, в якому наявна і постмодерна деструкція змісту класицистичних взірців, і, так би мовити, виражена полістилістичність у музичних характеристиках основного персонажа. Характерно, що постмодерністські аспекти цього твору істотно посилили сприйняття одного з ключових концептів спектаклю: наявний у оригінальній гофманівській назві термін «крихітка» сформував алогію причетності цього мюзиклу до втілення «молодіжної тенденції» в тематиці українських мюзиклів.

Запити українського суспільства на втілення підлітково-молодіжної тематики в напрямку посилення

резонансу, здавалося б, повсякденних і навіть тривіальних проблем отримали відображення і у мюзиклі «Людина з валізи» («Майн кайф») (1999) – «веселому і повчальному молодіжному машкараді з музикою, піснями, танцями і несподіваними лицарськими пригодами». Варто звернути увагу на гостро сатиричну і «очужену» в постмодерній грі зі знаковими назвами минулих ідеологічних доктрин складові частини назви цього твору. Перша частина апелює до всесвітньо відомої повісті, водночас вказуючи на перебування у «футлярі» (а у модернізованому варіанті – у валізі) і навмисне, хоча й легковажне відчуження від дійсності персонажів мюзиклу, тоді як «майн кайф» виявляє асоціальну складову частину їх спільності, що підпорядковується виключно гедоністичному бажанню проводити своє дозвілля. Отже, вирішення форми втілення культурно-соціальної основи у цьому разі спрямоване на донесення до аудиторії ідеї шкоди будь-яких ілюзій. П'єса українських драматургів Ярослава Верещака і Олександра Вратарьова в музичному вирішенні І. Поклада відкриває різкий дисбаланс між фантазмагоричним за своєю суттю задумом зустрічати Новий рік у липні, посиленням сценографією і декораціями, та закадровою «присутністю» живої природи.

«Обігрування» класичної тематики у посткласичному річизі продемонстровано і у гостро-соціальній сатирі мюзиклу «Шинель» Усеїна Бекірова (2020). Доволі характерне на цьому етапі використання контрастного протиставлення джазової стилістики з асоціацією до бродвейських моделей ансамблевого співу, «примітивізованої» речитативності з «пульсуванням» одно- і багатоголосся, а також цілковитого мовчання головного персонажа разом з яскравою хореографією часом сприймається як загострене втілення самотності серед уніфікованого в ілюзії свободи навколишнього середовища.

Натомість цілковито оригінальною концепцією (хоча не без асоціацій зі зразком з «золотого фонду» світової літератури та його численними рімейками) є визначений авторами як «мюзикл про корупцію», або «свідочий мюзикл», «Кабінет № 333» («Театр Сучасного Діалогу»; Полтава; 2020). Вирішальним чинником його злободенності й оригінальності є відсутність фіксованого тексту лібрето і натомість – майже імпровізаційні втілення історій з власного життя акторів, що надають творові звучання документалістики: «Окрім власного досвіду, ми запитуємо, чому в нашому суспільстві нечисті схеми набули такої популярності. Чи можна вважати корупцію частиною українського менталітету? <...> Чому мюзикл? Ми звикли чути в медіа про різні корупційні схеми, і це стало для нас звичайною новиною, яка була вчора, є сьогодні та буде завтра. Загорнувши це в обгортку музичної композиції, додавши нотку іронії, автори надали нове звучання буденним історіям

корупції» (Анонс, 2023). Сучасність і актуальну злободенність цього мюзиклу, у жанровій основі якого вагомими є принципи європейського суспільно-політичного театру, посилило використання документального відеоряду і відеоінсталяцій.

Створення ще одного мюзиклу – «Співай, Лоло, співай!» (2021; режисер-постановник Дмитро Богомазов, автори пісень – Олександр Бегма, Михайло Кукук і Олександр Кохановський), причому, як заявлено, «в стилі кабаре», дає змогу як закономірність констатувати звернення українських митців до творів світової літератури як основи для втілення своїх резонансних суспільних концепцій. Цього разу базисом слугували два шедеври – ушляхетнений соціально-сатиричний роман німецького письменника-прозаїка та громадського діяча Генріха Манна «Вчитель Гнус, або Кінець одного тирана» та знятий на його основі культовий фільм американського режисера, продюсера, сценариста та композитора австрійського походження Джозефа фон Штернберга «Блакитний ангел» (нім. *“Der blaue Engel”*). Ймовірно, така основа і заявлений творчим колективом підзаголовок «в стилі кабаре» в сукупності радикально розширюють контекст асоціацією з кіномюзиклом «Кабаре» (англ. *“Cabaret”*) Боба Фосса (Robert Louis Fosse), заснованого на однойменному бродвейському мюзиклі 1966 року американського композитора, автора популярної музики до театральних шоу і кінофільмів Джона Кандера (John Harold Kander). Глибинні образно-тематичні ракурси мюзиклу «Співай, Лоло, співай!» про співачку з кабаре Розою Фреліх, яка виступає під псевдонімом Лола, приховані, як і в згадуваних вище мюзиклах, за зовнішнім антуражем – фривольністю атмосфери портового кабаре. Особистісний психологічний акцент зчитується у ще одному прототипі українського мюзиклу: австрійський режисер Джозеф фон Штернберг – автор першої екранізації (1930) – називав свою стрічку історією «падіння закоханої людини». У сучасній постановці цей мотив акцентовано: тема кохання в соціально непевному і неадекватному щодо людської індивідуальності середовищі набуває болісного відтінку. Проте стандарти жанру, закріплені бродвейськими постановками, дали змогу приховати цю глибинну тему за антуражем яскравого живого вокального та інструментального виконання оригінальних музичних творів. До того ж домінування пісенності серед відокремлених від інших музичних номерів, а отже, слідування принципам так званої пісенної драматургії, дало змогу авторам цього твору зміщувати смислові акценти і цим переспрямовувати увагу глядачів відповідно до конкретних «поворотів» у дії.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Простеження фактів наявності соціальних аспектів і їхнього значення у розвитку українського мюзиклу дає підстави стверджувати, що

вони отримали значення істотного чинника в його динаміці. Здебільшого основою є відомі літературні твори і театральні п'єси (іноді навіть ті, що в минулому вже були інтерпретовані як мюзикли). Проте виняток – «мюзикл про корупцію» – вказує на суттєве оновлення не тільки цього тематичного напрямку, але й шляхів реалізації концепції жанру шляхом привнесення документальних, дійсних «мікросюжетів» у типовий жанровий зміст відповідного спрямування. Окрім цього, навіть сконцентрований аналіз основних тематичних ракурсів за врахування музично-стилістичних і драматургічних факторів в реалізації кожного конкретного задуму дає змогу припустити, що саме їхня тематика визначає особливості сюжетно-лібретного вирішення мюзиклу, тоді як музична складова частина привносить своєрідні «інші плани» в їхню драматургію. Цікавим також є те, що й на етапі апробації можливостей цього жанрово-тематичного напрямку, й у пізніші періоди композиторами були вибрані два основних стилістичних центри – пісенний (за типом пріоритетності шлягерів популярної музики) та джазовий (відмінний у різних концептуальних пластах). Натомість порівняно менше значення мають мелодекламаційна та речитативна стилістика. У сукупності це дає змогу констатувати, що навіть у соціально-спрямованих мюзиклах з музикою українських композиторів знаходять втілення такі типові для національного музичного стилю домінанти, як пісенність і кантиленність. Інші зауважені у ході дослідження чинники, як-от наявність яскравих оркестрових епізодів за типом інтермедій в музично-синтетичних жанрах, епізодичне і водночас ефектне з музично-драматургічного огляду оперування вокальними та інструментальними виконавськими складами, сприяють осмисленню перспективності продовження цього напрямку в подальших дослідженнях, зокрема взаємозв'язків між тематикою і особливостями музичного стилю як фактора внутрішньожанрової диференціації українських мюзиклів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Анонс. У Полтаві покажуть свідоцький мюзикл про корупцію «Кабінет № 333». *Полтава 365* (2023). URL: <https://poltava365.com/u-poltavi-pokazhut-svidoczki-myuzikl-pro-korupcziju-kabinet.html>.
2. Афоніна, О. (2021) Коды культуры у мюзиклі Усеїна Бекірова «Шинель». *Культурні та мистецькі студії XXI століття: науково-практичне партнерство*, 87–88.
3. Белименко, Л. (2023) Дитячий мюзикл у сучасному українському сценічному мистецтві: дис. ... канд. мистецтвознавства: 26.00.01. Київ.
4. Бондаренко, А. (2022) Мюзикл як інтонаційна практика. *Вісник КНУКіМ. Серія: Мистецтвознавство*, 46, 78–86.
5. Верховенко, О. (2011) Поліжанрові аспекти українського мюзиклу. *Вісник КНУКіМ. Серія: Мистецтвознавство*, 24, 240–246.

6. Виноградова, І. (2021) Жанр мюзиклу в сучасному музичному світі. *Культурологія та соціальні комунікації: інноваційні стратегії розвитку*, 317–319.

7. Котляр, Л. (2020) До питання вивчення мюзиклу як жанру театрального мистецтва. *Сценічне мистецтво: творчі надбання та інноваційні процеси*, 42–46.

8. Лапко, В. (2018) Становлення жанру «мюзикл» як результат інтеграції та взаємопроникнення культур. *Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури*, 40, 327–333.

9. Манько, С. (2012а) Американський та вітчизняний мюзикл: специфіка реалізації проєкту. *Культура України*, 37, 255–263.

10. Манько, С. (2012b). Відображення національної ментальності в мюзиклі. *Культура та інформаційне суспільство XXI століття*, 170.

11. Манько, С. (2012с) Мюзикл і рок-опера в українському соціокультурному просторі. *Культура України*, 39, 268–276.

12. Манько, С. (2012d) Мюзикл та рок-опера в українській культурі XXI ст. *X Культурологічні читання пам'яті Володимира Подкопаєва на тему: «Українська культура: виклики сьогодення»*, 181–182.

13. Манько, С. (2012е) Розвиток україномовних мюзиклів та рок-опер. *Молодь: освіта, наука, духовність*, 2, 55–57.

14. Манько, С. (2012f) Творчість С. Бедусенка та сучасний музичний театр. *України. Культура і сучасність*, 2, 140–144.

15. Манько, С. (2014а) Жанрова модель мюзиклу. *Культура та інформаційне суспільство XXI ст.*, 124–125.

16. Манько, С. (2014b) Історія розвитку мюзиклу в першоджерелах та публікаціях. *Традиції та новації у вищій архітектурно-художній освіті*, 1, 43–46.

17. Манько, С. (2014с) Мюзикл у художній культурі України кінця XX – початку XXI ст.: дис. ... канд. мистецтвознавства: 26.00.04. Харків, 2014. 222 с.

18. Полянський Т. (2013) Мюзикл як поліжанровий феномен музичного театру: історія та перспективи. *Мистецтвознавчі записки*, 23, 122–128.

19. Цзянь, Лю (2020а) Музична драматургія бродвейського мюзиклу на прикладі «Аїди» Елтона Джона та «За межами норми» Тома Кітта. *Аспекти історичного музикознавства, XIX–XX*, 392–410.

20. Цзянь, Лю (2020b) Сценічний текст мюзиклу “Next to normal” в постановці Майкла Грейфа. *Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти*, 57, 212–227.

21. Цзянь, Лю (2023) Жанровий інваріант бродвейського мюзиклу на рубежі XX – XXI століть: дис. ... докт. філософії: 025 «Музичне мистецтво». Харків.

REFERENCES

1. Anons (2023) U Poltavi pokazhut' svidocz'kyj myuzykl pro korupciyu “Kabinet № 333” [A witness musical about corruption, “Office No. 333” will be shown in Poltava.]. *Poltava 365 – Potava 365*. URL: <https://poltava365.com/u-poltavi-pokazhut-svidocz'kij-myuzikl-pro-korupcziyu-kabinet.html>.

2. Afonina, O. (2021) Kody kul'tury u myuzy'kli Useina Bekirova “Shynel” [Codes of culture in Usein Bekirov's musical “Overcoat”]. *Kulturni ta mysteczki*

studiyi XXI stolittya: naukovo-praktychne partnerstvo – Cultural and Artistic Studios of the 21st Century: Scientific and Practical Partnerships, 87–88.

3. Belymenko, L. (2023) Dytyachyj myuzykl u suchasnomu ukrayins'komu scenichnomu mystecztvi (dys. ... kand. my'stecztoznavstva: 26.00.01). [Children's musical in modern Ukrainian stage art (Thesis for the degree of candidate of art studies in specialty 26.00.01)]. Kyiv – Kyiv.

4. Bondarenko, A. (2022) Myuzykl yak intonacijna praktyka [Musical as intonation practice]. *Visnyk KNUKiM. Seriya: Mystecztoznavstvo – Bulletin of KNUKiM. Series in Arts*, 46, 78–86.

5. Verxovenko, O. (2011) Polizhanrovi aspekty ukrayins'kogo myuzyklu. [Multi-genre aspects of the Ukrainian musical]. *Visnyk KNUKiM. Seriya: Mystecztoznavstvo – Bulletin of KNUKiM. Series in Arts*, 24, 240–246.

6. Vynogradova, I. (2021) Zhanr myuzyklu v suchasnomu muzychnomu svi'ti [The musical genre in the modern musical world]. *Kulturologiya ta socialni komunikaciyi: innovacijni strategiyi rozvytku – Cultural Studies and Social Communications: Innovative Development Strategies*, 317–319.

7. Kotlyar, L. (2020) Do pytannya vyvchennya myuzyklu yak zhanru teatralnogo mystecztva [To the issue of studying the musical as a genre of theatrical art]. *Scenichne mystecztvo: tvorchy nadbannya ta innovacijni procesy – Performing Arts: Creative Achievements and Innovative Processes*, 42–46.

8. Lapko, V. (2018) Stanovlennya zhanru “myuzykl” yak rezul'tat integraciyi ta vzayemopronyknennya kul'tur [The formation of the genre of “musical” because of the integration and interpenetration of cultures]. *Aktualni problemy istoriyi, teorii ta praktyky xudozhnoyi kul'tury – Current problems of history, theory and practice of artistic culture*, 40, 327–333.

9. Man'ko, S. (2012a) Amerykanskyj ta vitchyznyanyj myuzykl: specyfika realizaciyi proektu [American and domestic musical: specifics of project implementation]. *Kultura Ukrayiny – Culture of Ukraine*, 37, 255–263.

10. Man'ko, S. (2012b) Vidobrazhennya nacionalnoyi mentalnosti v myuzykli [Reflection of national mentality in a musical]. *Kultura ta informacijne suspilstvo XXI stolittya – Culture and information society of the 21st century*, 170.

11. Man'ko, S. (2012c) Myuzykl i rok-opera v ukrayinskomu sociokulturnomu prostori [Musical and rock opera in the Ukrainian socio-cultural space]. *Kultura Ukrayiny – Culture of Ukraine*, 39, 268–276.

12. Man'ko, S. (2012d) Myuzykl i rok-opera v ukrayins'kij kul'turi XXI st. [Musical and rock opera in Ukrainian culture of the 21st century]. *X Kul'turologichni chytannya pam'yati Volodymyra Podkopayeva na temu: “Ukrayins'ka kul'tura: vyklyky s'ogodennya” – X Culturological readings in memory of Volodymyr Podkopayev on the topic: “Ukrainian culture: challenges of today”*, 181–182.

13. Manko, S. (2012e) Rozvytok ukraïnomovnykh miuzykliv ta rok-oper [Development of Ukrainian-language musicals and rock operas]. *Molod: osvita, nauka, dukhovnist – Youth: education, science, spirituality*, 2, 55–57.

14. Manko, S. (2012f) Tvorchist S. Bedusenska ta suchasnyj muzychnyj teatr. *Ukrayiny [Creativity of*

S. Bedusenko and modern musical theater. of Ukraine]. *Kultura i suchasnist'* – Culture and modernity, 2, 140–144.

15. Manko, S. (2014a) Zhanrova model muzyklu [The genre model of the musical]. *Kultura ta informacijne suspil'stvo XXI st.* – Culture and information society of the 21st century, 124–125.

16. Manko, S. (2014b) Istoriya rozvytku muzyklu v pershodzhherelax ta publikacijax [The history of the development of the musical in primary sources and publications]. *Tradyciyi ta novaciyi u vyshnij arhitekturno-xudozhnij osviti* – Traditions and innovations in higher architectural and artistic education, 43–46.

17. Manko, S. (2014c) Myuzykl u xudozhnij kul'turi Ukrayiny kincya XX – pochatku XXI st. (dys. ... kand. mystecztvoznavstva: 26.00.04). [Musical in the artistic culture of Ukraine of the late 20th – early 21st centuries. (dissertation ... candidate of art history: 26.00.04)]. Xarkiv – Kharkiv.

18. Polyanskyj T. (2013) Myuzykl yak polizhanrovij fenomen muzychnogo teatru: istoriya ta perspektyvy [The musical as a polygenre paradox of musical theater:

history and prospects]. *Mystecztvoznavchi zapysky* – Art studies notes, 23, 122–128.

19. Czzyan, Lyu (2020a) Muzychna dramaturgiya brodvejskogo muzyklu na prykladi "Ayidy" Eltona Dzhona ta "Za mezhamy normy" Toma Kitta [Musical dramaturgy of the Broadway musical on the example of "Aida" by Elton John and "Next to normal" by Tom Kitt]. *Aspekty istorychnogo muzykoznavstva* – Aspects of Historical Musicology, 19–20, 392–410.

20. Czzyan, Lyu (2020b) Scenichnyj tekst muzyklu "Next to normal" v postanovci Majkla Grejfa [Stage text of the musical "Next to normal" in Michael Grief's production]. *Problemy vzayemodiyi mystecztva, pedagogiky ta teorii i praktyky osvity* – Problems of the interaction of art, pedagogics and theory and practice of education, 57, 212–227.

21. Czzyan, Lyu (2023) Zhanrovij invariant brodvejskogo muzyklu na rubezhi XX – XXI stolit (dys. ... doktora filosofiyi: 025 "Muzychne mystecztvo") [A genre invariant of the Broadway musical at the turn of the 20th – 21st centuries. Dissertation ... Doctor of Philosophy degree: 025 "Music Art"]. Xarkiv – Kharkiv.

Thematic factor in the development of the Ukrainian musical: social aspects in content composite

Daryna Andriivna Suprunova
Postgraduate Student, Teacher at the
Department of Musical Art
National Academy of Culture
and Arts Management
ORCID: 0009-0009-8968-0527

The article presents an overview of one of the key thematic directions of contemporary Ukrainian musical theatre – works of social orientation. Although various scholars have addressed certain aspects of this important genre within modern Ukrainian culture and art, the growing popularity of musicals among different age groups, professionals, and admirers of musical and stage performance prompts a deeper exploration of its distinctive features and developmental patterns within Ukrainian music. The study of underlying trends may reveal significant vectors of genre evolution, reflecting not only the creative interests of individual artists and ensembles but also broader socio-cultural demands. The purpose of the article is to systematize data concerning the chronology, thematic orientation, and, where applicable, genre characteristics of Ukrainian musicals staged by domestic theatres and creative collectives, in order to form an integrated panorama of this synthetic genre's development. The research identifies the dominance of social aspects in numerous works, leading to the designation of a distinct "social direction." It was found that most of these musicals are based on well-known literary or dramatic sources, with a remarkable exception – the "musical about corruption," which signifies a substantial renewal not only within this thematic trend but also in the general conceptual framework of the genre. The analysis of the main thematic perspectives within the identified direction, as well as consideration of musical-stylistic and dramaturgical factors in each work, suggests that these features are decisive for the libretto-dramaturgical structure, while the musical component traditionally enriches the content and dramatic development. Two principal musical-stylistic centres are observed in the realization of authors' concepts – the song-based and the jazz-based. The observations and generalizations obtained indicate the need for further research in this direction, particularly the study of the interrelation between thematic content and musical style as a factor of intragenre differentiation in Ukrainian musicals.

For the first time in Ukrainian musicology, a systematic analysis of the musical genre through the lens of its thematic differentiation has been carried out, expanding the predominantly historical-stylistic, chronological, or age-based approaches. It has been demonstrated that even within the field of children's musicals – traditionally regarded merely as an age category – there exists a considerable potential for internal thematic classification. The article proposes to view the Ukrainian musical not only as a synthetic theatrical-musical genre but also as a polythematic phenomenon reflecting the socio-cultural, moral-ethical, and psychological dominants of contemporary society. The terminological parameters of the musical genre in the context of Ukrainian musical art of the 20th – 21st centuries have been refined, and its genre-thematic variations have been outlined as a specific model of the cultural representation of the epoch.

Keywords: music, genre, intra-genre differentiation, thematic factor, chronological aspect, social aspects.